

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm L. Cumana.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

possent. Addendum, quòd in Clement. Ne in agro, quæ est 1. de statu Monachorum, §. Cæterum, vers. Sanè, decretum est, ut Prioratus, aut administratio quælibet in Ordine alicui committi non possit, nisi expressam professionem fecisset.

CAPITVLVM L.

Cumana.

PARAPHRASIS.

Ecclesia Cumana vacante, atque congregatis Canonicis, qui tum præsentés erant, & tribus Abbatibus, quibus jus suffragij indubitè competebat, die ad celebrandam electionem constituta; cum etiam Capellani & clerici ciuitatis electioni se debere interesse dicerent, sub hac protestatione admissi fuerunt, vt suffragia illorum qui nec de iure, nec de consuetudine interesse deberent, non valerent. Facto deinde, iuxta formam Concilij generalis sub Alexandro III. scrutinio, septem Canonici, vnus Abbas, vndecim Capellani, & nouem Clerici ciuitatis in Archipresbyterum consenserunt; Nouem autem Canonici, vnus Abbas, & vndecim Clerici Archidiacono eius Ecclesiæ suffragati sunt. Hoc intellecto processu, Gregorius IX. Pontifex respondit; Quòd neutra electio ad maiorem partem totius Capituli peruenerit. Fuerunt enim vniuersim viginti & vnus Electores, quibus ius suffragij competere noscebatur, quorum octo in Archipresbyterum, decem in Archidiaconum, tres reliqui in alium, vel alios vota sua direxerunt. De Capellanis autem & Clericis ciuitatis probatum non fuerat, quòd ad electionem admitti deberent, aut seu de iure seu de cõsuetudine antehac admissi essent. Tamen enim Capellani duabus præcedentibus Episcoporum electionibus interfuerint, & cum alijs scrutatores elegerint, non tamen ostensum fuit, eorum vota requisita fuisse, aut cum alijs elegisse: sed etsi ponamus, vota eorundem fuisse petita, aut ipsos cum alijs

elegisse, non tamen inde constat, id eis de iure competere, aut ex consuetudine præscripta: Accedit deinde, quòd suprà dictæ electiones factæ sint contra formam dicti Concilij generalis, quia collatio in cõmuni, quæ post scrutiniij publicationem fieri debet, omiſsa fuerat: quamobrem Pontifex vtramque illam electionem sententialiter irritandam, ex Fratrum suorum siue Cardinalium consilio censuit: priuans Electores pro ea vice eligendi facultate.

SUMMARIVM,

1. Capitulares ex maioris partis consensu possunt electioni faciendæ diem decernere, sed intra trimestre à die vacationis cognita.
2. Capellani, aliiq; beneficiarij non Canonici, aut Conuentuales, non habent vocem in Capitulo, nec faciunt vnum Corpus seu Collegium, nec possunt habere sigillum in communi.
3. Ad cautelam fieri potest, & in quibusdam ecclesijs solet, protestatio generalis in electionibus, non esse intentionem Capituli, vt vilius suffragium valere debeat, nisi quatenus de iure valere potest.
4. In materia acquisita facultatis, seu iuris aut obligationis nomine consuetudinis intelligenda est legitime præscripta.
5. Qui est in possessione iuris, non de eo est etiam in alterius non commexi.
6. Qui iterum aut tertio elegerunt Prelatum, non tamen ideo de iure suo, aut consuetudine præscripta probasse censendi sunt.
7. Si clericus volens cum Capitularibus eligere, non est in possessione iuris eligendi, expelli potest, etiam vi adhibita, nec opus est protestatione. Si autem Capitulares expellere eum nolint, vel non possint, protestatio ad hoc proderit, nisi consensisse videantur.
8. Si clericus volens cum Capitularibus eligere, est in possessione cum mala fide, Capitulares eum propria auctoritate expelli.

expellere non possunt, suffragium tamen eius non valet, & ipso etiam contradicente vtiliter fiet protestatio, vti eius suffragium non valeat, nisi quatenus de iure valere debet.

9. Eadem protestatio proderit, si dubium sit, an clericus cum alijs eligere volens sit in possessione bona fidei.
10. Si constet clericum esse in possessione iuris eligendi sine mala fide, valere debet suffragium eius.
11. Protestatio, qua fit ad conseruandum ius protestantis sine preiudicio alterius, contra quem fit, non requirit eius consensum.

Si autem fiat protestatio cum preiudicio aut diminutione iuris aduersarij, non predest protestanti, nisi sit acceptata.

12. Electio facta non valet, omiſſa collatione, & electores pro ea vice priuari possunt.

NOTANDVM I. Capitulares ex maioris partis assensu diem decernere possunt electioni faciendæ; quod intellige intra tres menses, à die vacationis ipsis cognita: vltimis enim, secluso legitimo impedimento in ecclesijs cathedralibus & regularibus ecclesijs, differre non licet, c. ne pro defectu 41. hoc tit.

NOTANDVM II. Capellani, alijque, beneficiarij, qui Canonici non sunt, aut Conuentuales, vocem non habent in Capitulo ecclesiæ: Imò nec per se faciunt vnum corpus seu collegium; sed ministrant ecclesiæ duntaxat vt personæ singulares, sicuti annotauit Gl. recepta in c. penult. c. ver. affisios, de Cler. non resident. & constat ex c. dilecta 14. iun. Gl. ver. nec sint vnum corpus, de excess. Prælator. vbi habetur, quòd eiusmodi clerici seruientes ecclesiæ non possint habere sigillum in communi.

NOTANDVM III. Si celebranda sit electio Prælati, & clerici aliqui interesse, & eligere, velint, de quorum iure non constat, admitti interdum poterunt, cum protestatione, vt eorum suffragia non valeant, nisi vel de iure, vel consuetudine interesse, & eligere debeant. Ita sumitur ex hoc c. Imò verò in qui-

busdam ecclesijs consuetudo est, vt semper ad cautelam fiat protestatio generalis, non esse intentionem Capituli, vt vllius suffragantium suffragium valere debeat, nisi quatenus de iure valere potest.

Porro ex hoc eodem textu colligunt Ioan. Andr. & Abb. hic n. 4. Anton. n. 9. Imola n. 7. nomen consuetudinis absolutè pronuntiata intelligi debere de præscripta. Sed arbitror, hoc dictum non esse vniuersaliter verum; sed ita dicendum: Si versemur circa materiam acquisitæ facultatis, seu iuris, aut natæ obligationis, nomine consuetudinis intelligendâ esse legitimè præscriptam: quia per eam solam ius nascitur, aut obligatio alteri imponitur. Videri de hac re potest P. Franc. Suarez lib. 7. de legibus cap. 8. num. 17. 18.

NOTANDVM IV. Qui est in possessione vnius iuris, non ideo est in possessione alterius iuris non connexi: consequenter nec præscribere potest alterum ius diuersum, quia sine possessione præscriptio non procedit, reg. 3. in 6. Signum autem est, iura eorumque possessionem esse separabilia, si actus, quibus acquiruntur, separari possunt, ac solent, vt in casu huius c. ex speciali cōcessione, aut consuetudine competere potest clericis, qui è Capitulo non sunt, vt electioni Prælati interfint, & cum alijs scrutatores eligant; non item, vt suffragia electionis dent: præsertim cum iure huiusmodi speciali, & à communi iure exorbitantia, videl. vt qui è Capitulo non est, ius suffragij habeat, non præsumantur, sed certam probationem requirant, vti etiam dixi in c. constitutis 47. hoc tit.

NOTANDVM V. Etiam si aliqui, qui è Capitulo non sunt, ostendant, se vnâ cum Capitularibus, semel, iterum, aut tertio elegisse Prælatum, adeoque esse in possessione iuris eligendi, non tamen ideo de iure suo, aut consuetudine præscripta probasse censendi sunt. Ita habetur hic, iun. Gl. ver. iam præscripta; Sic patet, inquit, quòd sola possessio non dat, nec creat ius, nisi sit præscripta: Et clariùs habetur in c. 3. vbi Gl. ver. breuitatem temporis, de causa possess. & propriet. Nam

Nam præter possessionem requiritur etiam bona fides, temporis legitimi decursus &c.

QVÆSTIO est, quam Glossa hic mouet ver. protestatione, & tractant Interpretes, Innoc. n. 4. Abb. Antiq. ver. quod vox, Anton. n. 15. Imola n. 7. fuse Abb. n. 5. & seqq.

Ad quidnam utilis sit protestatio, cuius mentio fit in hoc c. & num consensus siue acceptationem requirat eius, contra quem protestatio fit? Respondeo secundum varietatem casuum. & Dico I. Si clericus, qui non est membrum Collegij seu Capituli, electioni Prælati se immiscere volens, non est in possessione iuris eligendi, tum opus non est protestatione; quia expelli potest, etiam vi adhibita; sin autem Capitulares nolint, aut non possint conatui facto ipso obfistere, tum protestatio ad hoc proderit, ne consensisse & possessionem stabiliuisse videantur.

8 Dico II. Si clericus volens cum Capitularibus eligere, est in possessione cum mala fide; quia clanculum, v. g. aut per vim ad eligendum cum alijs se intrusit, tunc propria auctoritate expellere eum non possunt, iuxta c. in literis 5. de restitut. spoliatorum, suffragium tamen eius non valet: quia malæ fidei possessor nullum ex possessione sua commodum seu fructum percipere debet, l. mala fide, C. de conditione ex lege. Quæ obrem etiam ipso contradicente utiliter fiet protestatio, quod eius suffragium valere nolint, nisi de iure, vel consuetudine præscripta valere debeat, vt hic Innoc. tradit n. 4. ver. protestatione.

9 Dico III. Si dubium est, num clericus, qui cum alijs eligere vult, in bonæ fidei possessione existat, tum ne turbatio fiat, atque interim possessio clerico non confirmetur, proderit protestatio, vt eius suffragium non valeat, nisi quatenus de iure valere debet: Nam Superior, qui electionem confirmaturus est, causam examinare debebit; vt si repererit, fuisse illum in possessione iuris eligendi, & quidem bona fide, suffragium eius valeat, sin autem in possessione cum bona fide non fuit, non valeat. Idque tradidit idem

Innoc. cit. loc. Anton. n. 16. Neque potest in hoc casu is, contra quem protestatio fit, contradicere; cum eius iuri, aut possessioni, si habet, nihil præiudicetur, sed solum extendat, vt protestantibus ius suum conseruetur.

Dico IV. Si constet, clericum esse in possessione iuris eligendi, neque appareat mala fides in possessore, tunc valere debet suffragium eius, & computari in numero ad electionem perficiendam, prout constat ex c. querelam 24. c. in Genesi 55. hoc tit. & clarius ex c. 3. de causa possess. & proprietat. cum olim 7. jun. Gl. ver. duobus, eod. tit. de causa possess. c. consultationibus 19. de iure patronatus. Quæ obrem in casu protestatio nihil obest possessori, saltem si eam non acceptet, siue in eam consentiat, prout rectè hic tradit Gl. ver. protestatione. Tamen si verò in tali casu utilis sit contra protestari, tamen id necessarium non est, quia taciturnitas non reputatur consensus, si agatur de inferendo alicui præiudicio, aut minuendo iure eius, prout docet Gl. & DD. in reg. 43. in 6. Regula itaque generalis tradi potest, cum cit. Gl. Anton. Abb. & alijs supra cit. Felinus in c. cum M. n. 77. de Constitut. quod protestatio, quæ fit ad conseruandum ius protestantis sine præiudicio alterius, contra quem fit, non requirit eius consensus, argum. l. Nefennius 36. ff. de negot. gestis. Sin autem protestatio fiat cum præiudicio, aut diminutione iuris aduersarij, non prodest protestatio, nisi sit acceptata; quia non potest aliquis alteri inquam conditionem afferre, nisi consentiat.

Veruntamen in casu huius c. nequaquam existimandum est, de Capellanorum & clericorum ciuitatis possessione, constituisse, sed planè contrarium; cum Pontifex expressè dicat, non fuisse ostensam, illos in præcedentibus Episcopum elegisse, consequenter non grant in possessione iuris eligendi: Alioquin, si in possessione fuissent, & quidem cum bona fide, (ea enim præsumitur in possessore, donec contrarium demonstretur) protestatio illa Capituli, vt suffragia eorum non valeant, nisi de iure &c. valere debeant, ipsi nihil obfuisse, etiam acceptata; propterea

pterea quòd, vt supra dictum, suffragium eius, qui in possessione bonæ fidei est, de iure valere debeat. Itaque clara & indubitata est hæc Gregorij IX. decisio, quòd suffragia Capellanorum & Clericorum numerari non debeant; quia de possessione eorum in præcedentibus electionibus ipsis acquisita nihil ostensum; quòd minùs autem in vltima electione possessionem acquirerent, obstat protestatio, quia aliter admissi non sunt, nisi vt suffragia eorum non valeant, si de iure aut consuetudine præscripta valere debeant. Ad dicit verò Pontifex ex abundante; Posito etiam, (quòd tamen verum nõ erat, aut saltem de eo non constabat) illos in præcedentibus Episcoporum electionibus suffragia electionis dedisse, non tamen necessario sequitur, eorum iam, siue in vltima electione suffragia, tanquam valida de iure, aut consuetudine præscripta admitti debere. Potuit enim fieri, vt in prioribus electionibus admissi fuissent, non tanquam ex debito, sed precario, & ex gratia, sine acquisitione iuris, aut possessionis; poterat etiam fieri, vt, cum dubia & controuersa videretur possessio, admissi essent cum protestatione, de qua paulò antè hic dicto 3. Sed hæc dicuntur tantum ex hypothese, atque vberioris doctrinæ causa; non quòd necessaria sint, ad defensionem decisionis Pontificiæ, cum clarè in ea expressum sit de electione Capellanorum & clericorum, quòd ea antecesserit, adeòque ex ea possessio aliqua acquisita videri possit, nihil fuisse probatum.

12. NOTANDVM. Si collatio, quæ post suffragiorum publicationem, ante electionis decretum fieri debet, omissa sit, electio irrita est, tanquam facta contra formam Concilij generalis; atque electores pro ea vice priuari possunt eligendi potestate. Videri possunt quæ dixi in c. quia propter 42. hoc tit. in quinto requisito.

CAPITVLVM LI.

Sacrofancta.

PARAPHRASIS.

Comes de Varenna patronus Monasterij S. Pancratij, pertinentis ad ecclesiam Clu-

naciensem, compositionem cum Abbate Cluniacensi, cum consensu Capituli eius, iuri contrariam, & ecclesiæ damnosam iniit, videl. vt defuncto Priore S. Pancratij, Abbas Cluniacensis duos ex ordine Cluniacensi, quos aptissimos iudicaret (excepto Priore Cluniacensi & Priore de Charitate) nominare debeat, ex quibus duobus optio relinquatur Comiti, vt vnum ad Monasterij eius Prioratum assumat. Hanc compositionem alius Abbas Cluniacensis, prioris successor, oppugnare volens, causam hanc Gregorio IX. Pontifici proposuit, qui ita pronunciauit; Cùm ius eligendi in ecclesia Collegiata non cadat in laicum, dictam compositionem exemplo perniciosam esse, & ecclesiasticæ libertati repugnantem: Ideòque vult, vt non obstante ea compositione, Prioratum S. Pancratij, sicut alios sibi subditos Prioratus, liberè ordinare, siue Priorem in eo instituere possit; patrono autem factam ordinationem denunciet, vt, si velit, honestum impartiat assensum.

SVMMARIVM.

1. Non valet pactum aut transactio, quæ ecclesiis damnosa, & libertati ecclesiastica contraria est.
2. Secundum hodiernæ ecclesiæ praxin permittendum non videtur, vt laicus, etiam patronus, tractatus electionis vnà cum clericis intersit.
3. Institutio siue prouisio Prælati in monasterio alteri monasterio subiecto pertinet ad Abbatem monasterij superioris, si huius arbitrio sit communio fratrum, et ex vno monasterio in alterum transferantur.

NOTANDVM I. Non tantum ecclesia Cathedralis, & Prælati eius, vid. Episcopus, denominari solet à loco, siue ciuitate v. g. Ecclesia Augustana, Episcopus Augustanæ Ecclesiæ; non expresso nomine Sancti eiusdem ecclesiæ; sed etiam hoc ipsum fieri solet in alijs ecclesijs principalibus, Sedi Apostolicæ immediatè subiectis, quorum Præ-